

Inleiding Jaarstukken 2019

Inleiding

De jaarstukken maken onderdeel uit van de begrotingscyclus. Na vaststelling van de Programmabegroting 2019 is de raad geïnformeerd over de ontwikkeling van de beleidsrealisatie en de budgetten via de Berap 2019. Met deze programmaverantwoording, jaarrekening, het rapport rechtmatigheid 2019 en de actualisatie exploitatieopzetten wordt de begrotingscyclus voor het jaar 2019 afgesloten. In de paragrafen wordt gerapporteerd aan de hand van de uitgangspunten zoals opgenomen in de begroting 2019.

Algemeen

In het jaarverslag wordt met behulp van de doelenbomen verantwoording afgelegd over het begrotingsjaar 2019. Binnen de programma's wordt per doelenboom toegelicht in hoeverre de gestelde (sub)doelen bereikt zijn en wat daarvoor gedaan is. Met een overzicht van baten en lasten is aan het einde van de programma's inzichtelijk gemaakt wat het heeft gekost. Dit overeenkomstig de vragen die voortvloeien uit de BBV. De rapporten Actualisatie exploitatieopzetten en Rechtmatigheid 2019 worden afzonderlijk aangeboden.

Covid-19

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Financiële situatie

De jaarrekening 2019 sluit met een negatief resultaat van € 1.417.881. Dit negatieve saldo wordt veroorzaakt door incidentele tegenvallers. Tegen deze achtergrond is dit saldo onder de omstandigheden waaronder gemeenten in Nederland tegenwoordig de complexe maatschappelijke en bestuurlijke opgaven invullen, relatief klein, zeker afgezet tegen de omvang van de exploitatierekening van Twenterand. Dit betekent dat wij het in structureel opzicht goed doen, ondanks het feit dat we een "krappe begroting" hebben (zie ook financiële scan provincie Overijssel, 2018). In 2019 heeft de gemeente een bedrag van € 237.000 ontvangen via de algemene uitkering inzake klimaatmiddelen (decembercirculaire 2019). Deze middelen zijn bestemd voor 2019-2021. Voorgesteld wordt om deze middelen te storten in de reserve Duurzaamheid. Als gevolg van deze voorgestelde storting bedraagt het werkelijke negatieve resultaat over 2019 € 1.654.881. Voorgesteld wordt om dit negatieve saldo te onttrekken uit de Algemene Risico reserve. Na deze onttrekking is het saldo van deze reserve € 1.213.519. Dit ligt € 911.481 onder het door de raad vastgestelde minimum. Indien de mogelijkheid zich voor doet, wordt het saldo weer op peil gebracht. De algemene trend in Nederland is dat de financiële positie van gemeenten verslechtert. De middelen die gemeenten krijgen van het rijk voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren zijn simpelweg niet toereikend. Om het voorzieningenniveau zo veel als mogelijk op peil te houden en lastenverzwaringen zo veel als mogelijk te voorkomen, vallen gemeenten terug op reserves indien jaarcijfers tegen vallen. Deze trend is ook van toepassing op Twenterand.

Het saldo wordt veroorzaakt door diverse voor- en nadelen. Zo laat het grondbedrijf over 2019 een nadeel zien van € 548.110 (incidenteel) na onttrekking uit de reserve (zie voor nadere toelichting de paragraaf Grondbeleid), leidt een verplichte storting (incidenteel) in de voorziening politieke ambtsdragers tot een nadeel van ruim € 644.000, zorgt een verplichte afwaardering van het pand aan de Dorpsstraat voor een nadeel van € 131.000, heeft in 2019 een niet geraamde storting in de voorziening dubieuze debiteuren plaatsgevonden van € 264.000 en is de algemene uitkeringen over 2019 € 280.000 lager dan verwacht. Hier tegenover staan een aantal voordelen zoals lagere kosten voor onderhoud van wegen met € 269.000, lagere kosten onderhoud groen € 103.000, lagere kosten in verband met het onderzoek I&A van € 135.000, een voordeel op ontvangen dividenden van € 110.000, meeropbrengsten OZB van € 270.000 en de vrijval van de reserve bestuursakkoord van € 308.000 als gevolg van de opheffing van deze reserve. De tekorten op sociaal domein, 2d, zijn lager uitgevallen dan verwacht bij de berap, de onttrekking uit de reserve is beperkt gebleven tot € 350.000. Onder de gegeven omstandigheden is dit een hele prestatie.

Voor een toelichting op het nadeel op het grondbedrijf wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. De oorzaken van dit resultaat bestaat uit een aantal factoren die met elkaar samenhangen. Een deel van deze factoren is niet door de gemeente beïnvloedbaar. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan de problematiek rond de PAS en later de PFAS deze hebben niet geholpen om de verkoop van woningbouw- en bedrijfskavels positief te beïnvloeden. Echter, in 2019 is volop ingezet om de

stagnatie in verkoop van woningbouwkavels en bedrijfsterreinkavels over de jaren 2019 en daarna om te zetten in een positieve impuls waarbij de maatschappelijke en bestuurlijke opgaves centraal hebben gestaan. Voor de komende jaren wordt een winst verwacht zoals ook de afgelopen jaren het geval is geweest.

Een nadere analyse van de begrotingsafwijkingen en een uitgebreide verschillenverklaring is opgenomen bij de programma's en bij de analyse begrotingsafwijkingen.

Resultaten

Het college heeft kernbudgetten ingezet met als doel initiatieven in de samenleving te stimuleren, die bijdragen aan de sociale cohesie en de leefbaarheid in Twenterand. Als gevolg hiervan werden uiteenlopende initiatieven bij de gemeente ingediend en gehonoreerd, zoals bijvoorbeeld de viering van 650 jaar Vriezenveen, het plaatsen van een miniatuurbrug in Westerhaar, het creëren van een ontmoetingsruimte in de Pollen en de herinrichting van een speeltuin in de wijk Boshoeck te Vroomshoop.

Programma Sociaal Domein

Terugkijkend op 2019 was het voor het sociaal domein een intensief jaar. De nieuwe Twentse inkoop moest worden ingevoerd, met herindicaties en de transformatie moest op volle kracht worden doorgezet. Financiële zorgen en de noodzaak voor structurele oplossingen van Rijksweg blijven het gesprek over het sociaal domein beheersen. Er is een slag gemaakt in meer stabiliteit in de formatie bij consultants en backoffice. Het zorglandschap en de keten waarin wordt samengewerkt, staat onder druk en blijft aandacht vragen. Samenwerken in Twente is goed doorgezet in transformatie maar ook meer intensieve controle van aanbieders (het zgn. barrièremodel). Zorgfraude en kwaliteit had en houdt onze aandacht.

Een unieke gebeurtenis in 2019 was dat Twenterand als één van 10 gemeenten in Nederland heeft deelgenomen aan het landelijke visitatie-traject Financiële Beheersbaarheid Sociaal Domein. Een intensieve periode waarbij begin 2020 de uitkomsten zijn gedeeld.

In alle activiteiten en processen voor ons de zelfredzaamheid en goede ondersteuning van onze inwoners centraal staan.

Programma Ruimte

Programma aanpak stikstof (PAS)

In mei 2019 zette de Raad van State een streep door het Programma aanpak stikstof (PAS). Het PAS moest door het laten treffen van diverse maatregelen zorgen voor een reductie van de stikstofemissie. Het PAS bleek in strijd met Europese natuurwetgeving. De uitspraak van de Raad van State betekent dat veel boeren in de nabijheid van Natura 2000 gebieden niet meer kunnen uitbreiden of zelfs moeten nadenken over meer reducerende maatregelen of het staken van hun bedrijfsvoering. Daarnaast heeft de uitspraak invloed op bouwprojecten. De ontwikkeling van het plan Garstelanden ligt op dit moment stil nadat de provincie een zienswijze indiende m.b.t. de stikstofproblematiek. De overige bouwprojecten in Twenterand gaan door.

PFAS

Eind oktober 2019 wordt duidelijk dat de PFAS-norm voor vertraging zorgt in de grondverzet. Met 0,1 microgram PFAS per kilo grond is zo'n beetje alle grond in Nederland vervuild en niet meer overal zo maar toe te passen. Inmiddels is de norm in de regio Twente verhoogd naar 0.8 microgram per kilo grond. Er is weer beweging in het grondverzet. Begin 2020 is het realiseren van een bodemkwaliteitskaart met de toevoeging van PFAS van start gegaan. De nieuwe kaart zal medio 2020 beschikbaar zijn.

In 2019 is het fietspad Kerkallee/de Rohorst aangelegd. Het fietspad is samen met de voetbalvereniging op zaterdag 14 september 2019 geopend. Daarmee is een veilige fietsverbinding gemaakt naar voetbalvereniging Den Ham.

In 2019 is de werkorganisatie (van 14 Twentse gemeenten, waterschap, provincie en de netbeheerders) voor de Energiestrategie Twente (RES) ingericht. De stuurgroep RES wordt ondersteund door een ambtelijke kerngroep en werkgroepen, leden van bestuurlijke partners en maatschappelijke organisaties. Op 17 december 2019 heeft de gemeenteraad van Twenterand de Startnota RES Twente, met daarin de afspraken voor het proces, vastgesteld met een amendement over communicatie en participatie en de motie volgordelijke maatregelen.

Programma Economie en Vrije tijdsbesteding

Begin 2019 is het bedrijventerrein Oosterweilanden bouwrijp gemaakt. Er wordt extra ingezet op de verkoop van de gronden op dit terrein en andere terreinen. Na de zomervakantie is de verkoop van de gronden in gang gezet. De uitbreiding van bedrijventerrein Garstelanden is nog niet gereed. Het concept bestemmingsplan is gereed. Door de ligging van het terrein aan de Engbertsdijkvenen en de Pfas en Stikstofproblematiek moet worden gewacht op nieuwe rekenmethodes.

In 2019 is de economische visie 'De toekomst van BV Twenterand' in samenwerking met

ondernemend Twenterand opgesteld. In december 2019 is de visie vastgesteld door de gemeenteraad.

In 2019 is voor de eerste keer de Sportprijs uitgereikt. De uitreiking was gekoppeld aan het sportfestijn. Het was een mooie avond waarin de sporters in het zonnetje zijn gezet.

Programma Fundament

Het programma Fundament omvat alle bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling.

Om een (financieel) gezonde organisatie, die inspeelt op de ontwikkelingen in de maatschappij, te bereiken is in 2019 vooral ingezet op digitalisering (o.a. doorontwikkeling zaakgericht werken, informatiebeveiliging en privacy), professionalisering (met name eigenaarschap), dienstverlening (o.a. kanaalsturing en vormgeving telefonische dienstverlening) en programmasturing (opgavegericht werken).